

¿Canvi de tendència?

JOAN TAPIA, periodista

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 2.01.10

¿Què ens depara el 2010? Espanya ja suma dos llargs anys de crisi i gairebé dos de deteriorament polític. La relació entre els dos grans partits ha empitjorat. El consens sobre el model d'Estat s'ha esquerdat per la reacció a les demandes de les dues nacionalitats històriques. I Catalunya és clau el 2010. Per la sentència del Constitucional i perquè la gran cita electoral és la renovació del Parlament, que serà el pròleg de les municipals i autonòmiques del 2011 i de les legislatives del 2012.

Després de dos anys de crisi –2008 i 2009– es tracta de saber si el 2010 s'iniciarà el canvi de tendència. O si, al contrari, tot seguirà malament i la recuperació ha de passar per una etapa de Govern del PP, partit del qual la majoria dels ciutadans desconfien.

Els espanyols van notar immediatament la crisi internacional l'agost del 2007. L'índex de confiança econòmica del Centre d'Investigacions Sociològiques (CIS), que oscil·la entre 0 i 100 i sol estar en 50 –màxim 60– quan creixem molt, estava aquell juliol en 46,4, però al setembre va baixar gairebé 5 punts. I no va deixar de caure, fins al 29,4 el desembre del 2008. El 2009 s'ha recuperat una mica, fins al 36,1 al desembre. Però aquesta correcció no es deu tant al judici sobre la situació econòmica actual (aquest subíndex ha caigut de 49 al 24,5 actual), sinó a la millora en els últims mesos de les expectatives.

Els espanyols es van ensumar la crisi al minut, van veure com l'economia

es desplomava i ara intueixen que el deteriorament es frena. I les dades avalen que el punt més baix del cicle va ser el període setembre 2008-març 2009, i que s'acosta certa millora. Però la crisi va enfonsar la confiança en la política. L'índex de confiança política del CIS va començar a empitjorar més tard. L'abril del 2008, després de les eleccions, estava en el 46,6 (al mateix nivell que l'econòmic del juliol del 2007), però no va deixar de caure fins al 36,2 al novembre i només aquest desembre apunta una correcció.

Resum: mentre la confiança econòmica reacciona (de 46,4 el juliol del 2007 al 29 el desembre del 2008 i el 34 actual), la confiança política segueix caient (del 46,6 l'abril del 2008 al 36,2 al novembre i el 37,6 actual). ¿Per què aquesta divergència tan acusada, almenys fins al desembre?

El Govern va negar la crisi a finals del 2007, quan els ciutadans ja la percebien, i la va menysvalorar fins a l'estiu del 2008. Després els seus missatges tampoc han estat ni forts ni convinents. Per això s'ha esfumat la confiança en Zapatero. Però la resposta del PP –responsabilitzar de tot els socialistes quan la crisi és mundial– tampoc ajuda Rajoy. Es veu que el PP fa servir la crisi per desgastar el PSOE, com va fer la passada legislatura amb la negociació amb ETA. Llavors va apostar que la ruptura de la treva equivalia a la debacle socialista. Ara, que Zapatero no sortirà viu de la crisi.

S'ha perdut, doncs, confiança en el fet que els dos grans partits cooperin contra la crisi. Per això creix la desconfiança en la política. En l'enquesta del CIS del desembre, gairebé un 19% diu que és el gran problema d'Espanya. Encara que, després de l'atur (79%) i l'economia (47%).

Potser aquesta erosió també és deguda al fenomen de la corrupció, per al qual cada dia hi ha més sensibilitat. I se suma a la desconfiança el fracàs del diàleg entre Espanya i Catalunya. El recurs d'inconstitucionalitat presentat pel PP és només un incident més d'una desafortunada campanya anticatalana. El clima resultant ha fet que el Govern de Zapatero actuï amb temor, encara que al final ha fet passos i ha acordat el nou finançament, punt clau de l'Estatut. Però tot avanç de Zapatero en l'entesa amb Catalunya és presentat pel PP com una cessió irresponsable als independentistes d'ERC. Així, els petits passos no acaben de convèncer a Catalunya, però sí incrementen els recels a Espanya. Un cercle viciós gens virtuós.

¿Com rebotarà tot això el 2010? La millora econòmica ha d'incitar la recuperació de la confiança política. La dada del desembre ho apunta, encara que no és segur que marqui tendència. I hi ha dos frens. El primer és que la reactivació sigui massa tènue, en especial en ocupació. El segon, que el soroll mediàtic de la dreta en dificulti la percepció. Així, el 2010 no serà fàcil per a Zapatero. I el PP aposta que «com més malament, millor», però el catastrofisme li pot passar factura.

A Catalunya, molt depèn del Tribunal Constitucional. També del resultat electoral. I hi ha dues coses clares. La derrota del PSC no seria un bon inici de cicle electoral per a Zapatero. I el PP i el PSOE tornaran a veure que hi ha majoria parlamentària nacionalista des del 1984, encara que no sempre hi ha Govern nacionalista. Espanya ha d'assumir que Catalunya exigeix el seu Estatut. En cas contrari, la desafecció i l'independentisme pujaran i pot sorgir una divisió entre catalans. Zapatero no ha sabut explicar-ho, però el PP enverina l'ambient. Per això el PP a la Moncloa és

un risc. No ho va ser el 1996, quan Aznar va guanyar sense majoria, (encara que sí el 2000-2004), però Rajoy i Mas no tenen avui el control sobre les seves tropes que llavors tenien Aznar i Pujol. Els lideratges són més tous i els nacionalismes respectius, més enervats.

Però Espanya no és un país aïllat. L'economia estarà marcada per la incipient recuperació mundial. I la presència creixent de tropes al Líban i l'Afganistan dóna més relleu a la política exterior. I hi ha la presidència europea en el primer semestre. Serà important perquè inicia l'ocàs de les presidències semestrals i és l'arrencada de l'Europa de Lisboa. I els espanyols, realistes, saben que la UE és positiva.

Tot això pot afavorir el president, però Zapatero no se la juga a Brussel·les, sinó en la seva capacitat per afrontar la crisi econòmica. És una assignatura en què fins ara ha estat mediocre, tot i que també és veritat que l'*agit-prop* contrari, molt divers (va de l'extrema dreta a l'extrema esquerra) denuncia errors del Govern que moltes vegades són fruit -inevitable- de la crisi internacional.